

Peri Istorias

Vol 8 (2017)

ΙΟΝΙΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Περί Ιστορίας

8

ΚΕΡΚΥΡΑ 2017

**Δημογραφική προσέγγιση του πληθυσμού της
Ιθάκης το έτος 1807.**

Ιωάννα Αθανασοπούλου

doi: [10.12681/p.i.24766](https://doi.org/10.12681/p.i.24766)

To cite this article:

Αθανασοπούλου Ι. (2020). Δημογραφική προσέγγιση του πληθυσμού της Ιθάκης το έτος 1807. *Peri Istorias*, 8, 57–82 .
<https://doi.org/10.12681/p.i.24766>

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΙΘΑΚΗΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 1807

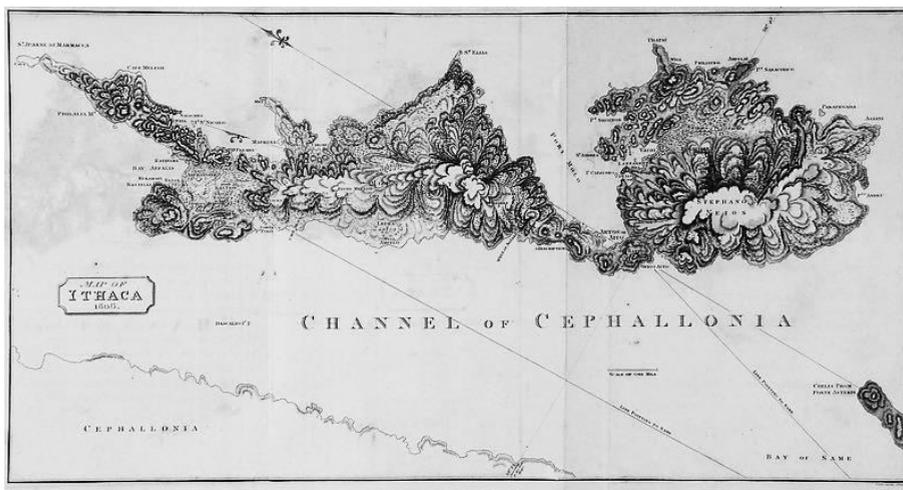
Είναι γνωστό ότι η έρευνα και η συλλογή πληροφοριών για το δημογραφικό προφίλ πληθυσμών του παρελθόντος συναντά αρκετές δυσκολίες καθώς η εύρεση σχετικών δεδομένων είναι δύσκολη υπόθεση και συχνά ακατόρθωτη, γεγονός που οφείλεται τόσο στην έλλειψη τέτοιων καταγραφών, άλλωστε η δημογραφική αποτύπωση δεν ήταν πάντοτε στις προτεραιότητες της κεντρικής διοίκησης, όσο και στη διατήρησή τους στο χρόνο, επιβιώνοντας από τις φυσικές και όχι μόνο φθορές και καταστροφές. Ειδικά στην περίπτωση της Ιθάκης τα πληθυσμιακά στοιχεία σπανίζουν¹, ενώ σε πολλές απογραφές της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής των Ιονίων Νήσων το συγκεκριμένο νησί παραλείπεται ή τα δεδομένα του νησιού περιλαμβάνονται σε εκείνα της Κεφαλονιάς,² με χαρακτηριστικό παράδειγμα την απογραφή του Καστροφύλακα το έτος 1583 και του Fr. Grimani το έτος 1760³. Ο Κωνσταντίνος Σάθας αναφέρει ότι το 1548 η Ιθάκη έχει τρία χωριά, τα οποία κατοικούνταν από εξήντα περίπου οικογένειες⁴. Οι πληροφορίες που αντλούμε για τον πληθυσμό του νησιού κατά τον 17ο αιώνα προέρχονται από Προβλεπτές της Κεφαλονιάς, πληροφορίες όμως που τίθενται υπό αμφισβήτηση, καθώς δεν είναι δυνατόν να διασταυ-

1. Ευτυχία Κοσμάτου, «Πληθυσμιακά μεγέθη και γεωγραφική κινητικότητα στα Επτάνησα», *Πρακτικά Ζ' Πανιονίου Συνεδρίου: Λευκάδα 26-30 Μαΐου 2002*, τ. Β', Αθήνα 2004, σ. 349-370.

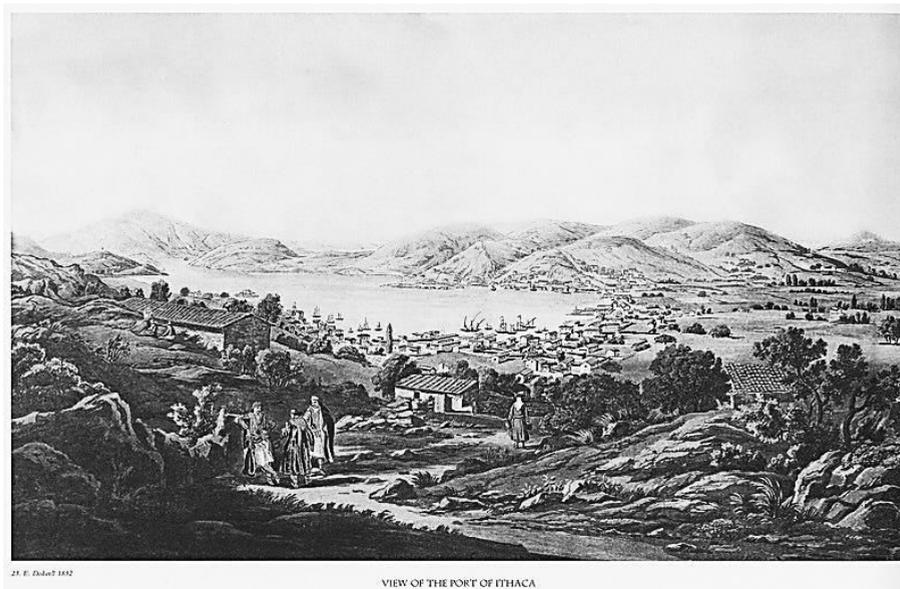
2. Χρήστος Πατρινέλης, «Κατανομή ελληνικών πληθυσμών σε φύλα και σε ομάδες ηλικιών (τέλη 16ου - αρχές 19ου αιώνα)», *Ελληνικά* 34 (1982-1983), σ. 394.

3. Σεβαστή Λάζαρη, «Η συγκρότηση του Επτανησιακού Πληθυσμού», *Πρακτικά Ζ' Πανιονίου Συνεδρίου: Λευκάδα 26-30 Μαΐου 2002*, τ. Β', Αθήνα 2004, σ. 301-347.

4. «...nella qual li sono tre casali in tre loci de ditta insulla, nelli qual al presente si hanno ridotto ad habitar da circa sesanta fameglie...» Constantine Sathas, *Documents inédits relatifs à l'histoire de la Grèce au Moyen Âge*, τ. VI, Παρίσι 1884, σ. 285.

Εικόνα 1: Χάρτης της Ιθάκης, 1806
(William Gell, *The Geography and Antiquities of Ithaca*, London 1807)

Εικόνα 2: Το λιμάνι Βαθύ της Ιθάκης, 1806
(Edward Dodwell, *Views in Greece*, London 1821, σ.χ.α.)

ρωθούν ή να επιβεβαιωθούν από άλλες ιστορικές πηγές⁵. Το έτος 1788 ο πληθυσμός της Ιθάκης⁶ φαίνεται να αγγίζει τα 5.297 άτομα, το έτος 1861 τα 11.820 άτομα και το 1865 τα 11.950, ενώ προς το τέλος της Αγγλοκρατίας και με την ενσωμάτωση του νησιού στο Ελληνικό Κράτος οι πληθυσμιακές πληροφορίες είναι ακριβέστερες, πολυαριθμότερες, παρουσιάζουν θα υποστηρίζαμε μία στατιστική συνέχεια και ο μελετητής είναι σε θέση να τις επεξεργαστεί με αρκετή ασφάλεια. Με βάση λοιπόν τα δεδομένα που αντλούμε από τις επίσημες απογραφές της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας⁷ το 1870 ο Ιθακήσιος πληθυσμός αγγίζει τα 9.873 άτομα, το 1879 τα 12.222 άτομα, το 1889 τα 10.442 άτομα, το 1896 τα 13.286 άτομα και το 1907 παρατηρείται μείωση καθώς καταγράφονται 11.715 άτομα. Η συγκεκριμένη μελέτη βασίζεται σε μία απογραφή του πληθυσμού της Ιθάκης κατά το έτος 1807 και η συνεισφορά της κρίνεται ιδιαίτερα αξιόλογη και ερευνητικά ωφέλιμη αν αναλογιστούμε την ένδεια πληθυσμιακών πληροφοριών εκείνης της χρονικής περιόδου για την περιοχή αυτή. Η τότε Διοίκηση (Αυτοκρατορικοί Γάλλοι) αποφάσισε να καταγράψει τον πληθυσμό του νησιού και ανέθεσε το έργο αυτό στον αρμόδιο διαχειριστή της⁸, τον

5. Αντώνιος Μηλιαράκης, *Γεωγραφία πολιτική νέα και αρχαία του νομού Κεφαλληνίας: Κεφαλληνία, Ιθάκη, Ατοκος, Αρκούδι, Κάλαμος, Καστός και Εχινάδες: μετά γεωγραφικού πίνακος*, Αθήνησι 1890, σ. 156-157. Ιωσήφ Πάρτς, *Κεφαλληνία και Ιθάκη, Γεωγραφική Μονογραφία*, εν Αθήναις 1892, σ. 118, 130 (ο Ι. Πάρτς αναφέρει ότι το έτος 1590 είναι εγκατεστημένοι 1500 κάτοικοι, το 1620 απαντώνται 2.500 και τέλος το έτος 1655 ανέρχονται στις 4.500 οι κάτοικοι του νησιού).

6. Eftychia Kosmatou, *La population des Iles Ioniennes XVIIIème-XIXème siècle*, PhD Dissertation, Paris 2000, σ. 620-622.

7. Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, *Απογραφή Πληθυσμού των ετών 1870, 1879, 1889, 1896 και 1907* http://dlib.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/categoryyears?p_cat=10007862&p_topic=10007862 [πρόσβαση: 25/11/2017]. Δημήτριος Ανωγιάτης Pelé, Ιωάννα Αθανασοπούλου, «Συνοπτική δημογραφική αποτύπωση του πληθυσμού της Ιθάκης κατά τα τέλη του 19ου αιώνα», *Περί Ιστορίας* 7 (2015), σ. 53-84.

8. Μετά την άφιξη των Αυτοκρατορικών Γάλλων, οι επικεφαλής της ιδιαίτερης διοίκησης κάθε νησιού, που επί Επτανήσου Πολιτείας έφεραν τον τίτλο του Πρύτανη, ονομάστηκαν πλέον *amministratori del Governo*. Βλ. Αλίχη Νικηφόρου (επιμ.), *Συνταγματικά κείμενα των Ιονίων Νήσων*, Αθήνα 2008, σ. 253. Ο Μαυρογιάννης μεταφράζει τον τίτλο αυτό ως «Διαχειριστή της κυβερνήσεως». Βλ. Γεράσιμος Μαυρογιάννης, *Ιστορία των Ιονίων νήσων αρχομένη τω 1797 και λήγουσα τω 1815 μετά προεσαγωγής εν η εκτίθενται αι προηγούμεναι τύχαι αυτών*, τ. Β', εν Αθήναις 1889, σ. 194.

Ευτύχιο Ζαμπέλη⁹. Η εν λόγω απογραφή¹⁰ συντάχθηκε τον Νοέμβριο του 1807, στην ιταλική γλώσσα και περιλαμβάνει ολόκληρο τον πληθυσμό του νησιού καθώς και δύο παρακείμενων νησίδων, της Καλάμου και της Καστού. Τα στοιχεία που αντλούνται είναι περιορισμένα, αλλά αρκετά για να απεικονίσουν, με σχετική θα λέγαμε λεπτομέρεια, το ανθρώπινο δυναμικό της Ιθάκης τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον έγκειται στο γεγονός ότι η καταγραφή είναι ονομαστική και κατά νοικοκυριό, στο οποίο περιγράφεται και ο βαθμός συγγένειας, αλλά και το υπηρετικό προσωπικό. Ο μελετητής είναι σε θέση να ερευνήσει τις οικογένειες της Ιθάκης, καθώς καταγράφονται με το ονοματεπώνυμό τους, με τους συγγενικούς τους δεσμούς, το φύλο και την ηλικία τους. Άλλες σημαντικές πληροφορίες που προσφέρονται είναι και η κοινωνική τους κατάσταση (σημειώνονται οι χήρες), η επαγγελματική κατάσταση μίας συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας, αυτής των ιερωμένων, και ο διαχωρισμός τους με βάση τον τόπο προέλευσης, καθώς καταγράφονται οι ξένοι που κατοικούν το έτος 1807 στην Ιθάκη. Η αναγραφή φέρει τον τίτλο: «*Anagrafi di tutti gli abitanti dell'isola d'Itaca, e dei scogli adjacenti di Calamo, e Castús, coll'indicazione delle rispettive contrade e pertinenze, eseguita nel meze Novembre 1807: in esecuz(io)ne agli ordini di S(ua) E(ccellenza) Felice Zambelli amministratore di Governo di detta isola*» (Αναγραφή όλων των κατοίκων του νησιού της Ιθάκης και των παρακείμενων βραχονησίδων της Καλάμου και της Καστού, με την ένδειξη των αντίστοιχων συνοικιών και των σχετικών, εκτελούμενη τον μήνα Νοέμβριο 1807: σε εκτέλεση των διαταγών της Αυτού Εξοχότητος Ευτύχιο Ζαμπέλη διαχειριστή της Κυβέρνησης του εν λόγω νησιού). Η γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού αποδεικνύεται ιδιαίτερα χρήσιμη στους ερευνητές, καθώς διαφαίνεται η πληθυσμιακή δυναμική τόσο της πρωτεύουσας του νησιού, που είναι το Βαθύ, όσο και των υπόλοιπων χωριών-οικισμών. Στο Βαθύ μάλιστα η κατανομή προσδιορίζει και τον τόπο εγκατάστασης των κατοίκων του σε δέκα συνοικίες, προσφέροντας στο μελετητή και τη χωροταξική πληροφορία.

Ξεκινώντας τη στατιστική επεξεργασία της εν λόγω απογραφής διαπιστώνουμε ότι ο συνολικός πληθυσμός του νησιού το έτος 1807 ανέρχεται

9. Δημήτριος Ανωγιάτης Πελέ, Έξι γαλλικά υπομνήματα για τα Επτάνησα και τον απέναντι Ηπειρωτικό χώρο (1798-1809), Κέρκυρα 1993, σ. 32, 42.

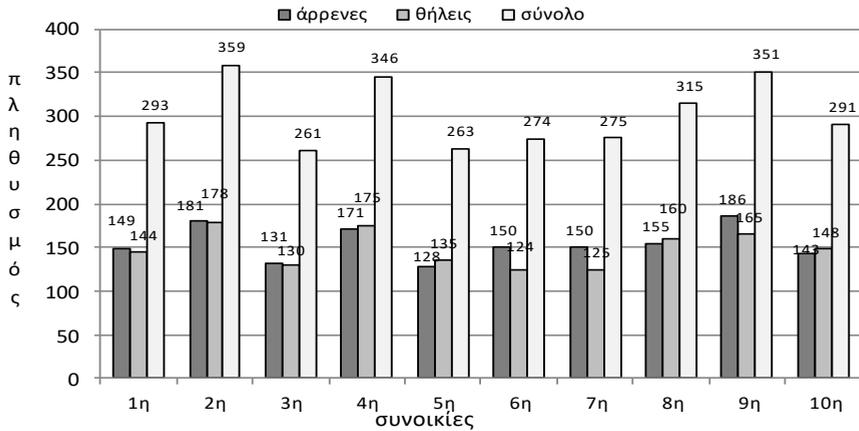
10. ΓΑΚ, Αρχεία Ν. Κέρκυρας, σειρά Α.Ι.Γ. Αυτοκρατορικοί Γάλλοι, φάκελος 38, υποφ. 5.

σε 7.453 άτομα¹¹ και είναι κατανεμημένος σε επτά περιοχές της Ιθάκης και σε δύο παρακείμενες μικρότερες νησίδες. Το νησί της Ιθάκης κατοικείται από 6.906 άτομα και 574 άτομα κατοικούν στις νησίδες της Καλάμου και της Καστού. Το Βαθύ αποτελεί τον μεγαλύτερο οικισμό εγκατάστασης του νησιού διαχρονικά, διαιρείται σε δέκα συνοικίες, οι οποίες έχουν μόνο αριθμητική κατανομή (*prima, seconda* κ.λπ.) και όχι κάποια άλλη ονομασία, και είναι εγκατεστημένοι σε αυτές 3.028 κάτοικοι¹² (1.544 άρρενες, ποσοστό 50,99% και 1.484 θήλεις, ποσοστό 49,01% αντίστοιχα), εκ των οποίων οι 2.707 είναι γηγενείς και οι 321 ξένοι κάτοικοι. Εξετάζοντας την πληθυσμιακή πυκνότητα των συνοικιών δεν παρατηρούμε ιδιαίτερη αριθμητική διαφοροποίηση, σημειώνοντας ότι η 2η συνοικία είναι η πολυπληθέστερη με 359 άτομα και η 5η είναι η πιο ολιγάριθμη με 263 άτομα και ποσοστό 10,6% επί του συνολικού πληθυσμού.

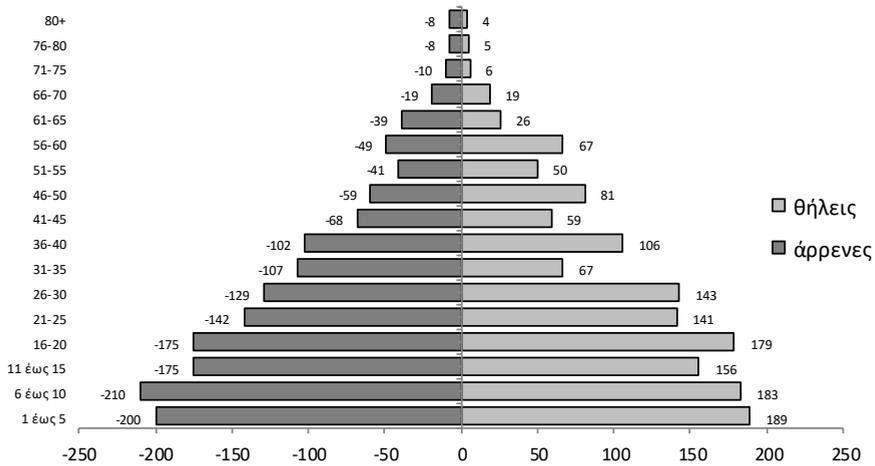
Εξετάζοντας την ηλικιακή κατανομή των κατοίκων στο Βαθύ παρατηρούμε ότι σε μόνο πέντε περιπτώσεις δεν καταγράφεται η ηλικία, αλλά στις δύο από αυτές υπάρχει η ένδειξη ότι είναι αβάπτιστο (*non è battezzato/a*), κάποια άλλη περίπτωση φέρει τη σημείωση ότι είναι ημερών (*pu-pillo di giorni*), και οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά κάτω του ενός έτους είναι ελάχιστα και συγκεκριμένα έξι, σε σύγκριση με τα παιδιά ηλικίας ενός έτους που ανέρχονται σε 94. Η πληθυσμιακή πυραμίδα είναι φυσιολογική και παρουσιάζει ενδιαφέρον το γεγονός ότι στις μεγάλες ηλικίες οι άνδρες υπερτερούν σε σχέση με τις γυναίκες καταρρίπτοντας την άποψη για τη μακροβιότητα των τελευταίων. Η ηλικιακή κατανομή ξεκινά από ένα αγοράκι σαράντα ημερών, αβάπτιστο που είναι γιος του Παναγή Καραβία και της Τζαννέτας που κατοικούν στην 4η συνοικία και φθάνει τα 90 έτη, ηλικία ενός ιερωμένου του παπά Κωσταντίνου Ζέμπερη

11. Στην απογραφή οι μετρήσεις του απογραφέα αναφέρονται σε 7.452 άτομα (αμελητέα διαφοροποίηση) καθώς στην περιοχή Pera Corio (σημ. Περαχώρι) ο γυναικείος πληθυσμός ανέρχεται σε 324 άτομα και όχι 323 γεγονός που οφείλεται σε λάθος καταμέτρηση. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι ο Henry Holland αναφερόμενος στον πληθυσμό της Ιθάκης το έτος 1813 που επισκέφθηκε το νησί, κάνει λόγο για επτά έως οκτώ χιλιάδες άτομα συμπεριλαμβανομένων και των παρακείμενων νησίδων. Henry Holland, *Travels in the Ionian Isles, Albania, Thessaly, Macedonia, etc.*, Arno Press, New York 1971, σ. 52.

12. Ο δε Henry Holland αναφέρει ότι η πόλη Βαθύ (Vathi) έχει 2.000 κατοίκους.

Γράφημα 1: Πληθυσμιακή κατανομή ανά συνοικία και φύλο στο Βαθύ το έτος 1807

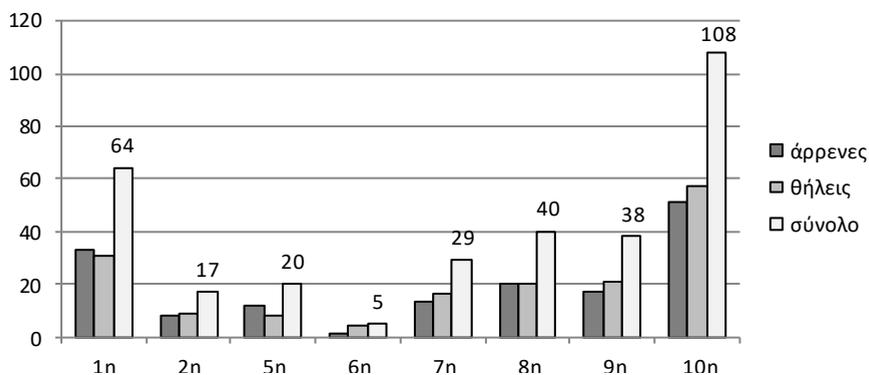
Γράφημα 2: Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων ανά φύλο στο Βαθύ το έτος 1807

που καταγράφεται ως ο γηραιότερος κάτοικος και κατοικεί στην 1η συνοικία. Ο μέσος όρος ηλικίας¹³ των κατοίκων στο Βαθύ είναι τα 25,85 έτη.

13. Ο μέσος όρος ηλικίας δεν πρέπει να συγχέεται με τον μέσο όρο ζωής των κατοίκων μίας περιοχής καθώς ο τελευταίος σχετίζεται με το προσδόκιμο ζωής. Αναφερόμενοι στον μέσο όρο ηλικίας καταδεικνύουμε τα χαρακτηριστικά ενός

ηλικία ιδιαίτερα μικρή γεγονός που αποδεικνύει τη δυναμική του εν λόγω πληθυσμού. Η γεννητικότητα είναι μεγάλη και η ηλικία γάμου είναι μικρή, αντίθετα με την αντίστοιχη της σημερινής εποχής. Το 36,83% των κατοίκων στο Βαθύ είναι μέχρι 15 ετών (1.113 άτομα), το 60,56% είναι ηλικίας 16 έως 65 ετών και μόλις το 2,61% είναι άνω των 65 ετών.

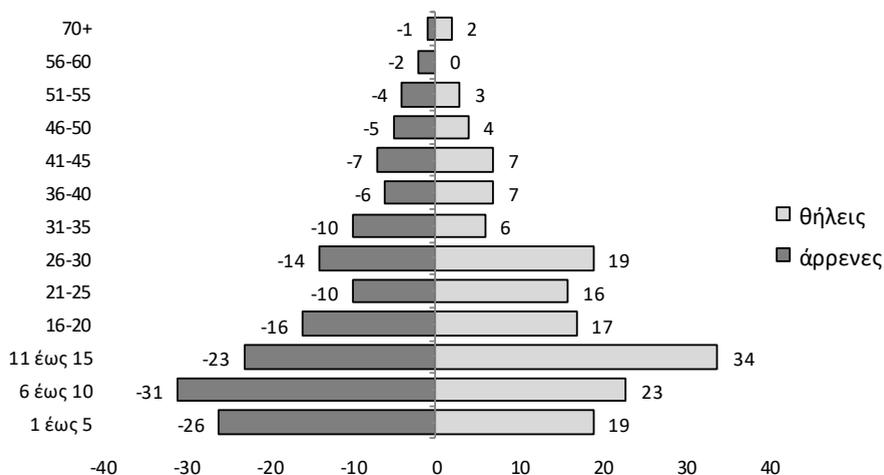
Αξίζει να σημειωθεί ότι στους άλλους οικισμούς της Ιθάκης δεν καταγράφονται ξένοι, παρά μόνο στο Βαθύ και με τον όρο «ξένος» δεν προσδιορίζεται ο αλλοεθνής, αλλά ο προερχόμενος από άλλες περιοχές του ελληνικού χώρου, ο οποίος διαβιού στον αστικό χώρο της Ιθάκης. Πρόκειται για 155 άρρενες και 166 θήλεις, οι περισσότεροι κατοικούν στην 10η συνοικία (108 περιπτώσεις) και στην 1η (64 περιπτώσεις) ενώ οι λιγότεροι στην 6η μόλις πέντε άτομα, ενώ στην 3η και την 4η δεν καταγράφεται καμία εγκατάσταση.

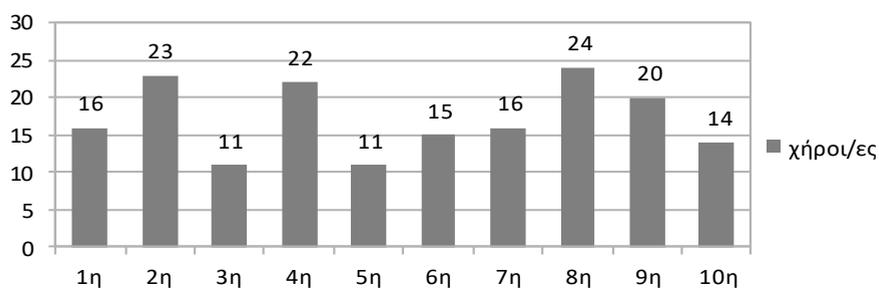
Γράφημα 3: Πληθυσμιακή κατανομή των ξένων ανά συνοικία και φύλο στο Βαθύ το έτος 1807

Η ηλικιακή κατανομή των ξένων κατοίκων είναι ευρεία, ξεκινώντας από εννέα άτομα ηλικίας ενός έτους και φθάνοντας στη Χάιδω, χήρα Αθανάσιου Καντηλιώτη, χήρα ηλικίας 80 ετών και ο μέσος όρος ηλικίας τους ανέρχεται στα 25,75 έτη, ίδιος σχεδόν με τον αντίστοιχο μέσο όρο ηλικίας του συνολικού πληθυσμού στο Βαθύ καταγράφοντας την ίδια συμπεριφορά με αυτή του συνολικού πληθυσμού.

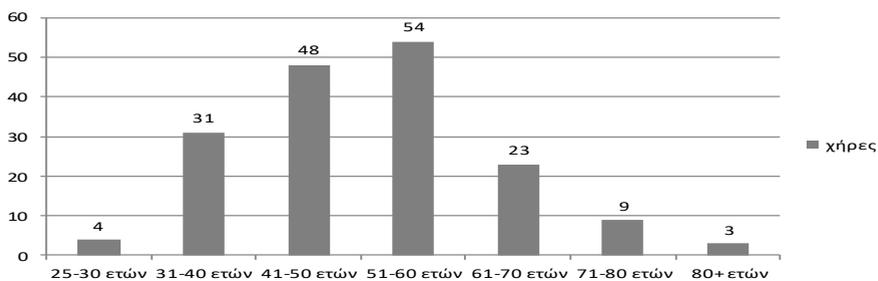
πληθυσμού που σχετίζονται με την ηλικιακή του κατάσταση (π.χ. αν πρόκειται για έναν γερασμένο πληθυσμό ή για έναν νεανικό, καθώς η ύπαρξη μεγάλης γεννητικότητας κατεβάξει σε μεγάλο ποσοστό τον μέσο όρο ηλικίας σε συνδυασμό ενδεχομένως με το χαμηλό προσδόκιμο ζωής τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο).

Γράφημα 4: Ηλικιακή κατανομή των ξένων ανά φύλο στο Βαθύ το έτος 1807

Γράφημα 5: Κατανομή των χηρών ανά συνοικία στο Βαθύ το έτος 1807

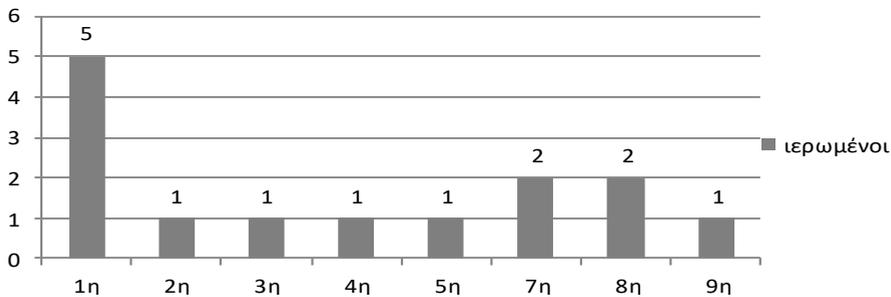

Γράφημα 6: Ηλικιακή κατανομή των χηρών στο Βαθύ το έτος 1807

Οι χήρες που χαρακτηρίζονται ως «ξένες» (Esteri Domiciliati) αριθμούν τις δώδεκα με μέσο όρο ηλικίας τα 50,67 έτη και αποτελούν το 7% του συνολικού χηρεύοντα πληθυσμού που κατοικεί στην πόλη. Μόνο ένας ξέ-

νος είναι ιερωμένος και πρόκειται για τον παπά Ιωάννη Οικονόμο, ο οποίος είναι 45 ετών και κατοικεί στην πρώτη συνοικία, είναι έγγαμος και έχει έξι παιδιά (τέσσερα αγόρια και δύο κορίτσια) καθώς και μία υπηρέτρια την Ελένη που είναι 40 ετών. Μεγάλο ποσοστό του υπηρετικού προσωπικού συγκαταλέγεται στους ξένους.

Στη συνέχεια μελετώντας τον χηρεύοντα πληθυσμό παρατηρούμε ότι καταγράφεται μόνο ο γυναικείος και καθόλου ο ανδρικός. Θα ήταν λάθος να υποστηρίξουμε τη μη ύπαρξη του τελευταίου, σίγουρα ο ανδρικός πληθυσμός προχωρούσε σε επόμενο γάμο πιο εύκολα από ό,τι ο γυναικείος, αλλά στην περίπτωση αυτή φαίνεται να είναι επιλογή του απογραφέα η συγκεκριμένη παράμετρος. Στην πόλη συναντούμε 172 χήρες, αν και ο καταγραφέας στην καταμέτρησή του αριθμεί 154 περιπτώσεις. Μία προσεκτικότερη όμως μελέτη καταδεικνύει ότι είναι 18 χήρες περισσότερες και το λάθος οφείλεται αποκλειστικά στον υπολογισμό. Και στις δέκα συνοικίες ο χηρεύων πληθυσμός είναι ισομερώς σχεδόν κατανεμημένος και ο μέσος όρος ηλικίας του είναι τα 53,64 έτη, αναμενόμενη ηλικία για την εποχή, αν συνυπολογιστεί το προσδόκιμο ζωής της εξεταζόμενης χρονικής περιόδου. Η πιο νέα χήρα είναι 25 ετών, κατοικεί στην 3η συνοικία και πρόκειται για τη χήρα του Γεώργιου Καρλέτου, ενώ η μεγαλύτερη είναι 88 ετών, φέρει το όνομα Ρεγγίνα και κατοικεί στην 1η συνοικία, με το μεγαλύτερο ποσοστό 90,70% της πληθυσμιακής αυτής ομάδας να αντιστοιχεί στις ηλικίες 31-60 ετών (156 περιπτώσεις).

Γράφημα 7: Πληθυσμιακή κατανομή των ιερωμένων ανά συνοικία στο Βαθύ το έτος 1807

Τέλος, οι ιερωμένοι που κατοικούν στην πόλη είναι 14 εκ των οποίων οι δέκα είναι έγγαμοι και οι τέσσερις άγαμοι σε σύνολο 48 ιερωμένων που διαμένουν σε ολόκληρο το νησί. Οι περισσότεροι βρίσκονται στην 1η συνοικία (5) και ο μέσος όρος ηλικίας τους αγγίζει τα 48,36 έτη.

Το υπηρετικό προσωπικό (servo/a) είναι νέοι, σε κάποιες δε περιπτώσεις και κάτω των δέκα ετών σε ηλικία και η πλειοψηφία τους είναι γυναίκες. Οι άρρενες είναι μόλις είκοσι οκτώ άτομα και ο αντίστοιχος γυναικείος πληθυσμός είναι υπερδιπλάσιος. Στην ύπαιθρο δεν υπάρχουν νοικοκυριά με υπηρέτες. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του νοικοκυριού της χήρας Τζόγιας του Βίκτωρα Ζαβού στο οποίο ανήκουν τρεις υπηρέτριες 60, 19 και 18 ετών αντίστοιχα. Στην 8η συνοικία και συγκεκριμένα στο νοικοκυριό του Αθανάσιου Σακαβέλου συναντάμε τη σύζυγό του Γιαννούλα και τρεις άρρενες υπηρέτες, οι οποίοι δεν έχουν καμία συγγενική σχέση μεταξύ τους και η ηλικία τους κυμαίνεται από 16 έως και 23 ετών. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί η περίπτωση του νοικοκυριού του Γιώτη Βαρνακιώτη αδερφού του καπιτάν Γεώργιου, ο οποίος συγκατοικεί με τα αδέρφια του, Μαρία και Σταμούλη και έχει έξι υπηρέτες, τρεις γυναίκες και τρεις άντρες ηλικίας από 11 έως και 25 ετών και η περίπτωση του νοικοκυριού του καπιτάν Δήμου στο νοικοκυριό του οποίου ανήκουν πέντε υπηρέτες, τρεις άρρενες και δύο θήλεις. Όπως είναι φυσικό, η παρουσία υπηρετικού προσωπικού σε συγκεκριμένες οικογένειες σχετίζεται με την «ευγένεια» των εν λόγω οικογενειών¹⁴.

Συνοικίες	Άρρενες	Θήλεις
1η	1	7
2η	1	1
3η	0	0
4η	3	15
5η	0	1
6η	4	15
7η	1	0
8η	8	9
9η	0	2
10η	10	14
ΣΥΝΟΛΟ	28	64

Πίνακας 1: Κατανομή του υπηρετικού προσωπικού ανά συνοικία και φύλο στο Βαθύ το έτος 1807

14. Ελένη Γρίβα, *Το Libro D'Orto της Ιθάκης*, Αργοστόλι 1996 [Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών 3].

Στο Βαθύ (βλ. πίνακα 2) απαντώνται 631 νοικοκυριά από τα οποία το 60,06% αφορά πυρηνικού¹⁵ τύπου οικογένειες ενώ το 39,94% διευρυμένου¹⁶ τύπου (πολυεστιακά νοικοκυριά) αντίστοιχα. Όπως είναι φυσικό ο πραγματικός αριθμός των οικογενειών είναι σαφώς μεγαλύτερος καθώς σε ένα νοικοκυριό μπορεί να συγκατοικούν περισσότερες από μία οικογένειες (διευρυμένου τύπου νοικοκυριά), συνήθως πρακτική κυρίως της ελληνικής υπαίθρου την εποχή που εξετάζουμε. Η μεγαλύτερη παρουσία νοικοκυριών είναι στη δεύτερη συνοικία και η μικρότερη στην πρώτη.

Συνοικίες στο Βαθύ	Σύνολο νοικοκυριών	Πολυεστιακού τύπου νοικοκυριά	Πυρηνικού τύπου οικογένειες
1η	49	31	18
2η	83	27	56
3η	54	14	40
4η	69	36	33
5η	55	22	33
6η	55	28	27
7η	61	22	39
8η	73	24	49
9η	80	19	61
10η	52	29	23
ΣΥΝΟΛΟ	631	252	379

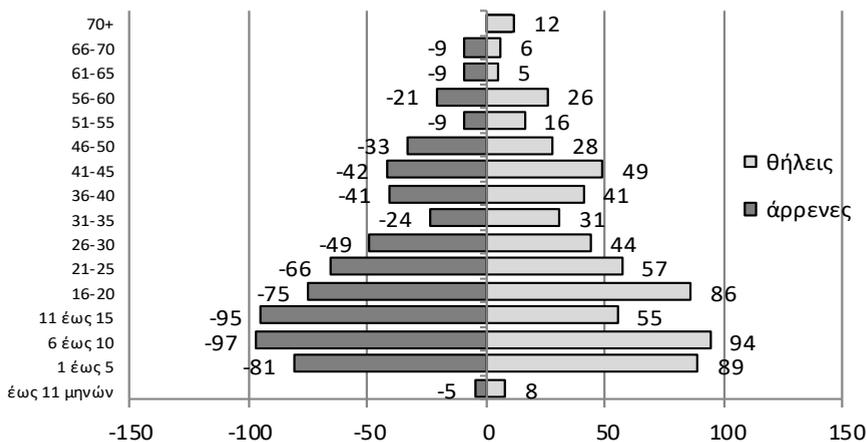
Πίνακας 2: Κατανομή του των οικογενειών ανά συνοικία και τύπο οικογένειας στο Βαθύ το έτος 1807

Συνεχίζοντας τη μελέτη μας θα περάσουμε στην περιοχή Ανωγή (Ανοι), στο πλαίσιο της οποίας ο απογραφέας καταγράφει τρία χωριά, της Ανω-

15. Με τον δημογραφικό αυτό όρο νοείται η οικογένεια που αποτελείται αποκλειστικά από τους έγγαμους ή μη γονείς και τα εξαρτώμενα τέκνα τους (φυσικά ή υιοθετημένα). Βυρων Κοτζαμάνης, Λεξικό Δημογραφικών όρων, http://www.demography-lab.prd.uth.gr/DDAoG/edu/Lexiko/LEXIKO_GR.pdf [πρόσβαση: 25/11/2017].

16. Με τον δημογραφικό αυτό όρο νοούνται τα νοικοκυριά στα οποία συμβιώνουν δύο ή περισσότερες οικογένειες (π.χ αδέρφια με τις οικογένειές τους, ενδεχομένως και ηλικιωμένα μέλη όπως οι γονείς τους ή και άλλα συγγενικά πρόσωπα) καθώς και από το υπηρετικό προσωπικό.

γής, της Λεύκης και του Σταυρού. Το ομώνυμο χωριό αριθμεί 944 κατοίκους (481 άρρενες και 463 θήλειες). Στον Σταυρό (Stavro) κατοικούν 203 άτομα (107 άρρενες και 96 θήλειες), ενώ στη Λεύκη (Lefchi) 168 άτομα (81 άρρενες και 87 θήλειες). Η ευρύτερη περιοχή της Ανωγής στη βόρεια Ιθάκη αριθμεί 1.315 κατοίκους (669 άρρενες και 646 θήλειες) το έτος 1807. Οι χήρες ανέρχονται σε 62 άτομα με μέσο όρο ηλικίας τα 54,87 έτη, με την μικρότερη να είναι 27 ετών και την μεγαλύτερη 83 ετών, εκ των οποίων οι 56 κατοικούν στο χωριό Ανωγή και οι υπόλοιπες έξι στα χωριά Λεύκη (3 περιπτώσεις) και Σταυρός (3 περιπτώσεις). Οι ιερωμένοι είναι επτά, εκ των οποίων οι τέσσερις είναι έγγαμοι και οι τρεις άγαμοι και με μέσο όρο ηλικίας τα 40,86 έτη και όλοι διαβιούν στον οικισμό της Ανωγής. Υπάρχουν δεκατρείς περιπτώσεις παιδιών (5 αγόρια και 8 κορίτσια), τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει το πρώτο έτος της ζωή τους και ο μέσος όρος ηλικίας των κατοίκων του εν λόγω χωριού είναι τα 24,84 έτη. Το 39,77% του πληθυσμού είναι ηλικίας μέχρι 15 ετών, το 57,34% αφορά τις ηλικίες 16-65 ετών και οι ηλικιωμένοι αγγίζουν το 2,89% (βλ. γράφημα 8).

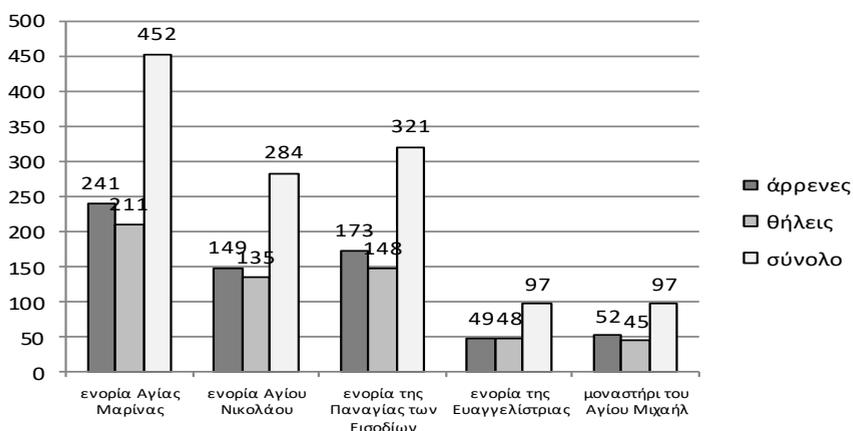

Γράφημα 8: Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων στην περιοχή Ανωγή (Αποί) το έτος 1807

Ακολουθεί η περιοχή Εξωγή (Οχοί) με 1.251 κατοίκους (664 άρρενες και 587 θήλειες). Το συγκεκριμένο χωριό διαιρείται σε πέντε ενορίες της Αγίας Μαρίνας, του Αγίου Νικολάου, της Παναγίας των Εισοδίων, της Ευαγγελίστριας και το μοναστήρι του Αγίου Μιχαήλ με πιο πυκνοκατοικημένες της Αγίας Μαρίνας και των Εισοδίων (βλ. πίνακα 3 και γράφημα 9).

Ενορίες	άρρενες	θήλεις	χήρες	ιερω- μένοι	σύνολο πληθυσμού
Par(r)oc(c)hia di Santa Marina	241	211	18	3	452
Par(r)oc(c)hia di San Nicoló	149	135	12	2	284
Par(r)oc(c)hia della Madona di Issodia	173	148	11	3	321
Par(r)oc(c)hia dell'Annunziata	49	48	0	2	97
Convento di San Michiel	52	45	2	1	97
ΣΥΝΟΛΟ	664	587	43	11	1251

Πίνακας 3: Πληθυσμιακή κατανομή ανά ενορία και φύλο στην περιοχή Εξωγή το έτος 1807

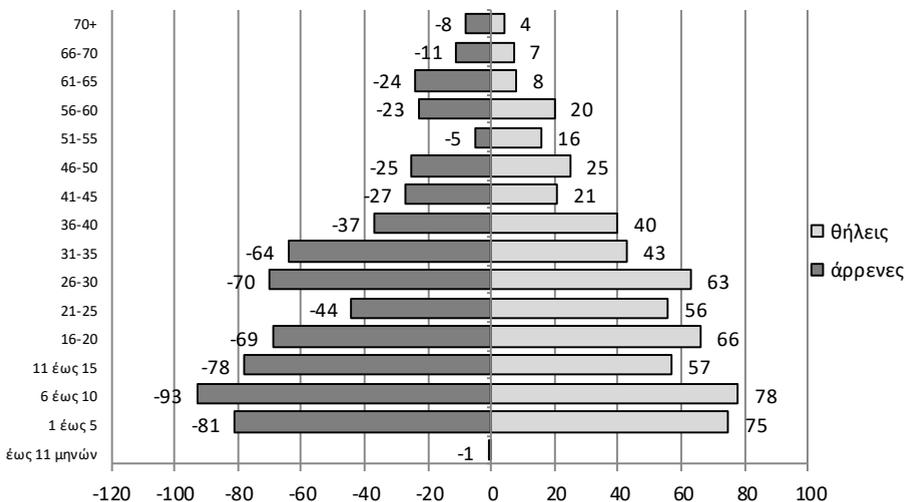
Γράφημα 9: Πληθυσμιακή κατανομή ανά ενορία και φύλο στην περιοχή Εξωγή το έτος 1807

Συνολικά στο χωριό Εξωγή απαντώνται 44 χήρες¹⁷ με μέσο όρο ηλικίας τα 52,30 έτη και την μικρότερη να είναι 28 ετών, ενώ η μεγαλύτερη αγγίζει τα 80 έτη. Επιπρόσθετα υπάρχουν δώδεκα ιερωμένοι, από τους οποίους οι οκτώ είναι άγαμοι, γεγονός που εξηγείται από την ύπαρξη στην περιοχή της Ιεράς Μονής Καθαρών και έχουν μέσο όρο ηλικίας τα 45,25 έτη. Ο μέσος όρος ηλικίας των κατοίκων του εν λόγω χωριού είναι

17. Ο απογραφέας στη μέτρηση του αριθμεί 43, καθώς παραλείπει να υπολογίσει μία ακόμα περίπτωση, αυτή της Στάμωσ Νουτσάτο χήρας του ποτέ Μάρκου (Stamo Nuzato vedova quondam Marco Battistato) ετών 70.

τα 25,39 έτη με μικρότερο ένα αγοράκι δύο μόλις μηνών τον Λουκά γιο του Λευτέρη Μακρή και της Κοντυλένιας και ο μεγαλύτερος κάτοικος είναι 96 ετών signor Φλοριάν Δελαδέτσιμας.

Υπάρχουν και δώδεκα περιπτώσεις κατοίκων, στις οποίες δεν εμφανίζεται η ηλικία τους, ανήκουν σε μία ευρύτερη οικογένεια ιερωμένων καθώς ο απογραφέας αναφέρει ότι ο παπά Αντρέας Σταμουλάτος έχει τρεις κόρες και ένα γιο χωρίς να αναφέρει ηλικίες, ο Σπύρος Σταμουλάτος έχει τρεις γιους και τρεις κόρες και ο παπά Δημήτριος Σταμουλάτος έχει δύο κόρες. Το 37,01% του πληθυσμού είναι ηλικίας μέχρι 15 ετών, το 59,63% αφορά τις ηλικίες 16-65 ετών και οι ηλικιωμένοι αγγίζουν το 2,40% με τους άνδρες να υπερτερούν από την ηλικία των 56 ετών και άνω έναντι των γυναικών, γεγονός όχι και τόσο συνηθισμένο (βλ. γράφημα 10).

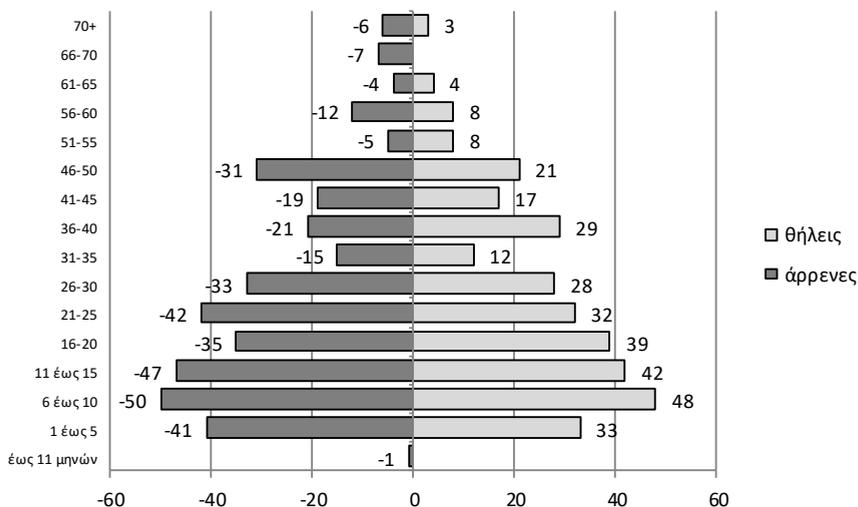

Γράφημα 10: Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων στην περιοχή Εξωγή (Οχοί) το έτος 1807

Ακολουθούν δύο περιοχές με σχετικά ισοδύναμο πληθυσμιακό δυναμικό και πρόκειται για το Περαχώρι (Pera Corio) και το Κιόνι (Chioni). Το Περαχώρι αριθμεί συνολικά 693 κατοίκους (369 άρρενες και 324 θήλεις)¹⁸, με μικρότερο ένα αγόρι αβάπτιστο, γιο του Αθανάσιου Καραβία

18. Ο απογραφέας στις μετρήσεις του παρουσιάζει 692 κατοίκους, καθώς ο γυναικείος πληθυσμός είναι 324 άτομα και όχι 323.

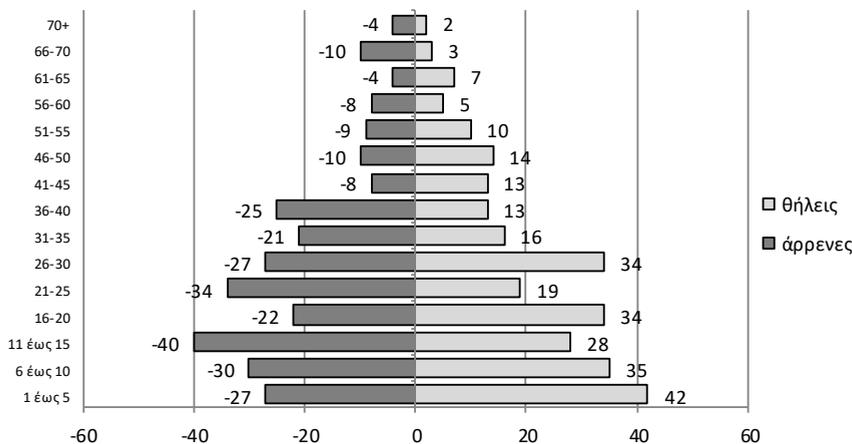
και ο γηραιότερος είναι ο Νικόλαος Θεοτοκάτος και με μέσο όρο ηλικίας των κατοίκων τα 25,47 έτη. Καταγράφονται 21 χήρες με μέσο όρο ηλικίας τα 46,71 έτη, την μικρότερη να είναι 25 ετών και τη μεγαλύτερη 65. Υπάρχουν επτά ιερομονάχοι, οι οποίοι βρίσκονται στην Ιερά Μονή Ταξι-αρχών με μέσο όρο ηλικίας τα 46,86 έτη και τον μικρότερο να είναι 23 ετών και καταγράφονται και δύο ηλικίας 70 ετών. Το 46,71% του πληθυσμού είναι ηλικίας μέχρι 15 ετών, το 59,88% αφορά τις ηλικίες 16-65 ετών και οι ηλικιωμένοι αγγίζουν το 2,31% με τους άνδρες να υπερτερούν και στο συγκεκριμένο χωριό από την ηλικία των 56 ετών και άνω έναντι των γυναικών (βλ. γράφημα 11).

Γράφημα 11: Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων στην περιοχή Περαχώρι (Pera Corio) το έτος 1807

Τέλος το Κιόνι κατοικείται από 554 άτομα (279 άρρενες και 275 θήλειες), με 14 παιδιά να δηλώνονται ηλικίας ενός έτους και ο γηραιότερος κάτοικος του χωριού να είναι ο Θοδωρής Ραφτόπουλος του ποτέ Παναγιώτη, 83 ετών. Ο χηρεύων πληθυσμός ανέρχεται σε 27 άτομα ηλικίας από 25 έως 72 ετών και με μέσο όρο ηλικίας τα 53,93 έτη. Οι ιερωμένοι είναι τέσσερις εκ των οποίων ο ένας μόνο είναι άγαμος, ηλικίας από 28 έως 70 ετών και ο μέσος όρος ηλικίας τους αγγίζει τα 43,25 έτη. Το 36,46% του πληθυσμού είναι ηλικίας μέχρι 15 ετών, το 60,11% αφορά τις ηλικίες 16-65 ετών και οι ηλικιωμένοι αγγίζουν το 3,43% με τους άνδρες

να υπερτερούν και στο συγκεκριμένο χωριό από την ηλικία των 66 ετών και άνω έναντι των γυναικών (βλ. γράφημα 12).

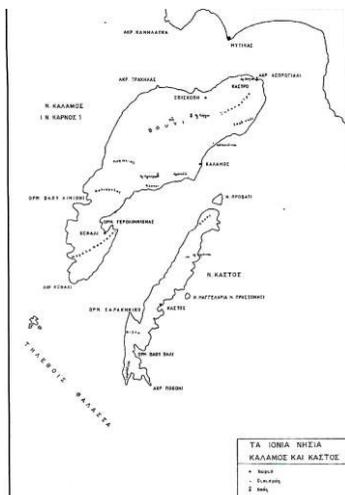
Γράφημα 12: Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων στην περιοχή Κιόνι (Chioni) το έτος 1807

Στην απογραφή συμπεριλαμβάνονται και δύο παρακείμενες νησίδες¹⁹, ανάμεσα στην Ιθάκη και στη Λευκάδα, της Καλάμου (Kalamos) και της Καστού (Kastús), με πληθυσμιακά μεγαλύτερη την πρώτη. Η Κάλαμος φιλοξενεί 547 άτομα (299 άρρενες και 248 θήλειες), ηλικίας από ενός έτους έως 70 ετών (οι πιο ηλικιωμένοι είναι η Φέγγω χήρα του Δημητρίου Γιαννιώτη του ποτέ Παναγή και ο Ζαφείρης Μπουλιέρης του ποτέ Αναστάση και με μέσο όρο ηλικίας τα 24,46 έτη. Στο νησί αυτό διαβιούν 28 χήρες²⁰, ηλικίας από 30 έως 70 ετών με μέσο όρο ηλικίας τα 53,86 έτη. Τέλος από τους τέσσερις ιερωμένους ηλικίας από 40 έως 60 ετών με μέσο όρο τα 46,25 έτη, οι τρεις είναι έγγαμοι. Το 38,94% του πληθυσμού είναι ηλικίας μέχρι 15 ετών, το 60,33% αφορά τις ηλικίες 16-65 ετών και οι ηλικιωμένοι αγγίζουν το 0,73% με τους άνδρες να υπερτερούν και στο

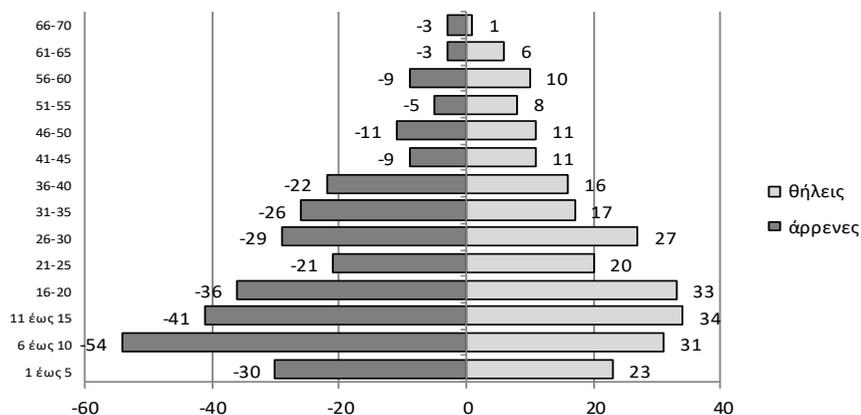
19. Οι δύο αυτές νησίδες αργότερα θα αποτελέσουν διοικητικά τον δήμο Καρνίων.

20. Ο απογραφείας καταμετρά 29 χήρες προσμετρώντας εκ παραδομής και μία δωδεκάχρονη την Ευγενία Ρεμαντά κόρη του Δήμου (Evgenia Remanda figlia di Dimo).

συγκεκριμένο χωριό από την ηλικία των 66 ετών και άνω έναντι των γυναικών (βλ. γράφημα 13).

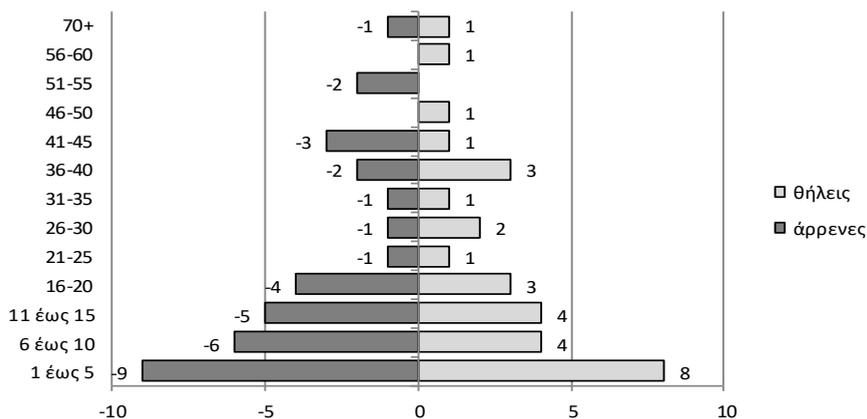
Εικόνα 3: Χάρτης των νησίδων Καλάμου και Καστού (Αφέντρα Μουτζάλη, Οι Ιόνιοι Γείτονες της Δυτικής Ακαρνανίας: Τα νησιά Κάλαμος και Καστός, Πάτρα 2005, σ. 14).

Γράφημα 13: Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων στο νησί Κάλαμος (Calamo) το έτος 1807

Η νήσος Καστός είναι ένα μικρό νησί με μόλις 65 κατοίκους (35 άρρενες και 30 θήλειες), ηλικίας από ενός έτους έως και 75 ετών με γηραιότερο κάτοικο τον Φωτεινό Τριλλίβια και μέσο όρο ηλικίας των κατοίκων του

συγκεκριμένου νησιού τα 20,06 έτη. Μία μόνο χήρα διαβιού στο νησί, η Ζαχάρω χήρα του ποτέ Αθανάσιου Γιαννούτσου και είναι 56 χρονών. Δεν υπάρχει κανένας ιερωμένος και το 55,38% του πληθυσμού είναι ηλικίας μέχρι 15 ετών, το 41,54% αφορά τις ηλικίες 16-65 ετών και οι ηλικιωμένοι αγγίζουν το 3,08% (βλ. γράφημα 14).

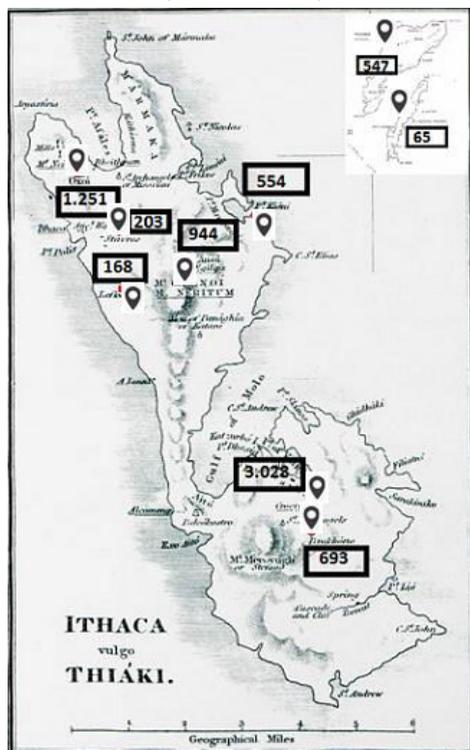

Γράφημα 14: Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων στο νησί Καστός (Castus) το έτος 1807

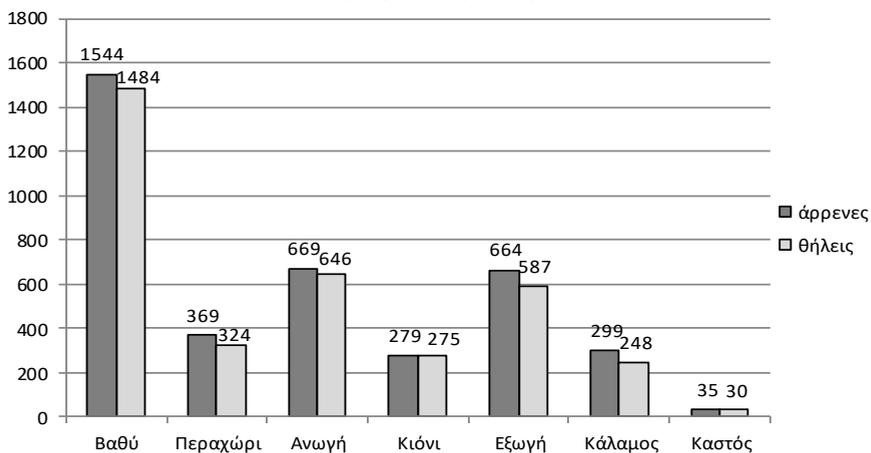
Μία συνολική δημογραφική προσέγγιση της Ιθάκης και των νησιών Καλάμου και Καστού το έτος 1807 μας δίνει χρήσιμες πληθυσμιακές πληροφορίες (βλ. γράφημα 15) και συγκεκριμένα μαθαίνουμε ότι ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 7.453 άτομα²¹ (3.859 άρρενες, ποσοστό 51,78% και 3.594 θήλειες, ποσοστό 48,22%), με το 41% περίπου να κατοικεί στο Βαθύ και το υπόλοιπο 59% να μοιράζεται στις υπόλοιπες περιοχές. Ακολουθεί η Ανωγή αγγίζοντας το 18%, η Εξωγή το 17% και το Περαχώρι το 9%. Η

21. Το έτος 1806 επισκέφτηκαν την Ιθάκη δύο Άγγλοι περιηγητές ο γεωγράφος και αρχαιοδίφης William Gell και ο συνταγματάρχης Leake (15 Σεπτεμβρίου 1806). William Martin Leake, *Travels in Northern Greece*, London 1835, σ. 25-54. Και οι δύο αναφέρουν στα έργα τους ότι ο πληθυσμός της Ιθάκης ανέρχεται στις 8.000 και από αυτούς οι 2.000 κατοικούν στο Βαθύ. Ο Hugh William Williams στο παράρτημα του δεύτερου τόμου του έργου του «Ταξίδια στην Ιταλία, την Ελλάδα και τα Ιόνια Νησιά» που δημοσίευσε το 1920, αναφερόμενος στο έτος 1816 σημειώνει ότι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 8.087 άτομα (4.172 άρρενες και 3.915 θήλειες).

πιο αραιοκατοικιομημένη περιοχή του νησιού είναι το Κιόνι με 7%. Και έπονται τα νησάκια Κάλαμος και Καστός με 7% και 1% αντίστοιχα.

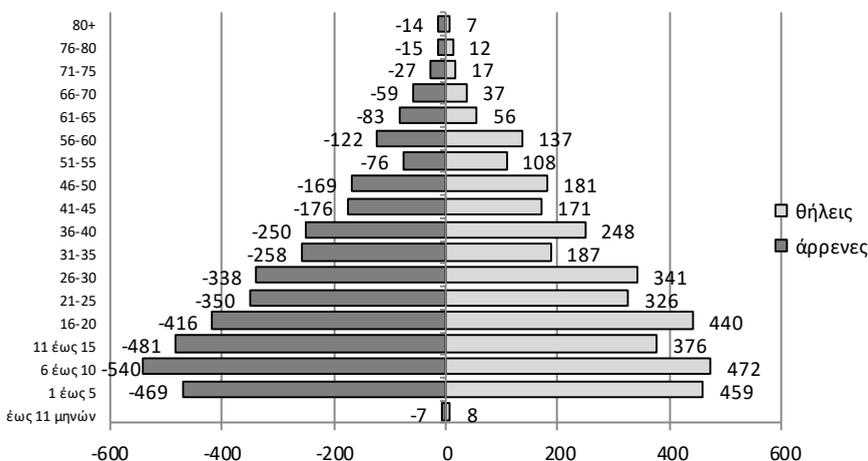

Εικόνα 4: Πληθυσμιακή αποτύπωση της Ιθάκης, της Καλάμου και της Καστού με βάση την απογραφή του έτους 1807

Γράφημα 15: Πληθυσμιακή κατανομή ανά φύλο της Ιθάκης το έτος 1807

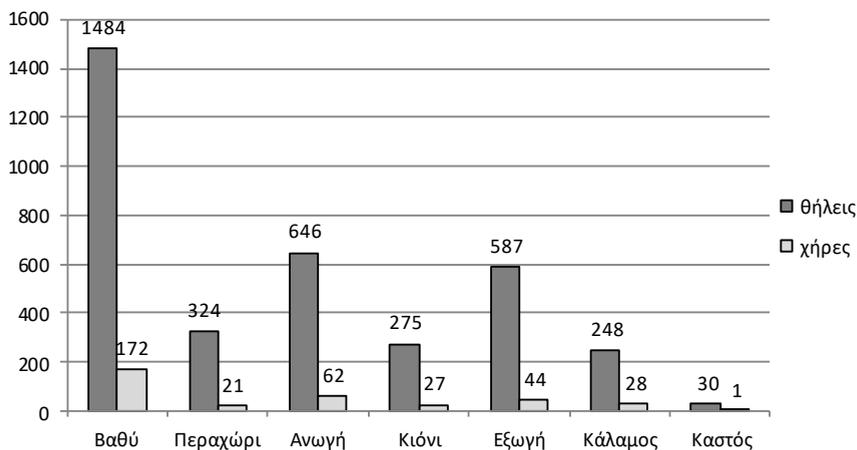
Ο μέσος όρος ηλικίας των κατοίκων του της Ιθάκης είναι τα 25,36 έτη (25,28 για τους άνδρες και 25,43 για τις γυναίκες) με μικρότερο ένα αγοράκι σαράντα μόλις ημερών, αβάπτιστο που είναι γιος του Παναγή Καραβία και της Ζαννέτας που κατοικούν στην 4η συνοικία στο Βαθύ και ο μεγαλύτερος κάτοικος είναι 96 ετών ο σινιόρ Φλοριάν Δελαδέτσιμας, ο οποίος κατοικεί στην Εξωγή. Υπάρχουν και είκοσι περιπτώσεις, στις οποίες δεν εμφανίζεται η ηλικία των κατοίκων. Το 37,73% του πληθυσμού είναι ηλικίας μέχρι 15 ετών, το 59,48% αφορά τις ηλικίες 16-65 ετών και οι ηλικιωμένοι αγγίζουν το 2,52% και δεν υπάρχει ηλικία σε ποσοστό 0,27%, με τους άνδρες να υπερτερούν από την ηλικία των 60 ετών και άνω έναντι των γυναικών, γεγονός όχι και τόσο συνηθισμένο (βλ. γράφημα 16).

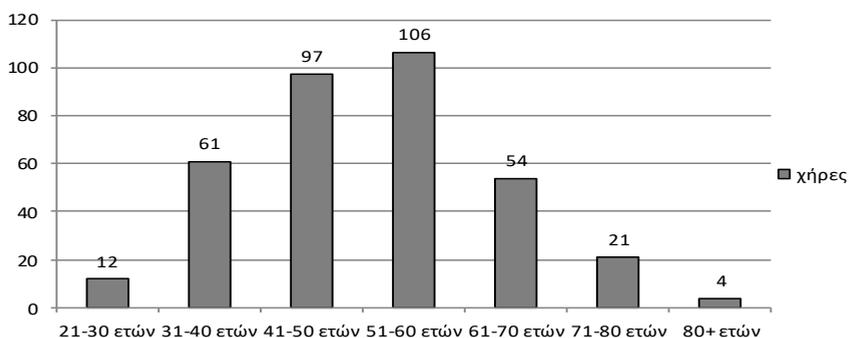
Γράφημα 16: Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ιθάκης το έτος 1807

Μελετώντας τη δεύτερη απογραφική παράμετρο, τις χήρες, διαπιστώνουμε ότι αποτελούν το 9,88% του συνολικού γυναικείου πληθυσμού (355 περιπτώσεις), δηλαδή μία στις δέκα περίπου γυναίκες είναι χήρα και το 4,76% του συνολικού πληθυσμού (βλ. γράφημα 17). Αν φυσικά είχαμε και την πληροφορία της συχνότητας του γάμου, είναι βέβαιο ότι ο αριθμός αυτός θα ήταν σαφώς μεγαλύτερος καθώς υπολογίζουμε ότι ένα ποσοστό χήρων θα προχώρησε στη σύναψη ενδεχομένως άλλου γάμου. Ο μέσος όρος ηλικίας τους αγγίζει τα 53,31 έτη και η ηλικιακή κατανομή παρουσιάζει ποικίλες διακυμάνσεις με τη μεγαλύτερη συχνότητα να παρουσιάζεται τη δεκαετία 51-60 ετών (106 περιπτώσεις. Οι χήρες ηλικίας

31-60 ετών αποτελούν το 74,37% του συνόλου έναντι του 22,25% αυτών ηλικίας άνω των 60 ετών (βλ. γράφημα 18). Η νεότερη χήρα είναι 25 ετών και κατοικεί στο Βαθύ και συγκεκριμένα στην 1η συνοικία και η γηραιότερη κατοικεί και αυτή στο Βαθύ (1η συνοικία) και είναι 88 ετών.

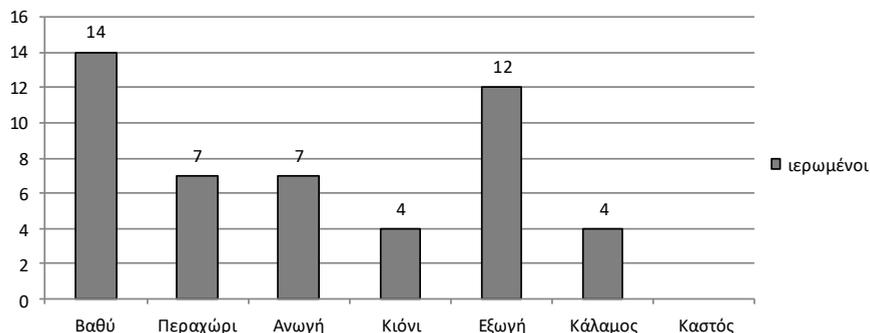

Γράφημα 17: Κατανομή των χήρων της Ιθάκης (ανά οικισμό) το έτος 1807

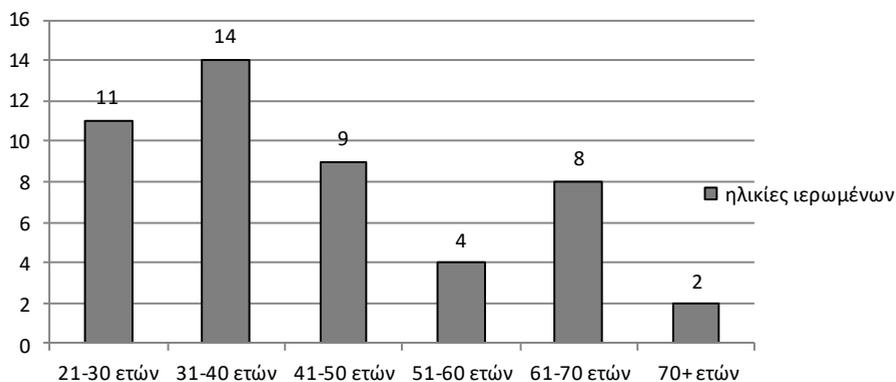

Γράφημα 18: Ηλικιακή κατανομή των χήρων της Ιθάκης το έτος 1807

Τέλος, η τρίτη και τελευταία παράμετρος αναφέρεται στους 48 ιερωμένους της Ιθάκης και της Καλάμου -καθώς η Καστός δεν έχει- (βλ. γράφημα 19) από τους οποίους οι 23 είναι έγγαμοι και οι 24 άγαμοι, αποτελώντας το 1,24% του ανδρικού πληθυσμού και το 0,64% του συνολικού. Ο μέσος όρος ηλικίας τους είναι τα 45,67 έτη με το 70,83% να είναι κάτω των 50 ετών (βλ. γράφημα 20).

Γράφημα 19: Κατανομή των ιερωμένων της Ιθάκης (ανά οικισμό) και της Καλάμου το έτος 1807

Γράφημα 20: Ηλικιακή κατανομή των ιερωμένων της Ιθάκης και της Καλάμου το έτος 1807

Παρόμοια δημογραφική συμπεριφορά με αυτή της πόλης σχετικά με τη σύσταση των νοικοκυριών παρατηρείται και στα χωριά της υπαίθρου (βλ. πίνακα 4). Οι διευρυμένοι τύπου οικογένειες αποτελούν το 25,79% του συνόλου των νοικοκυριών, στις οποίες όμως συγκατοικούν περισσότερες οικογένειες, σε μερικές δε περιπτώσεις αγγίζουν τις τέσσερις. Η δημογραφική επεξεργασία των νοικοκυριών μπορεί να μας δώσει πληροφορίες εκτός των άλλων, για το ύψος της γεννητικότητας ανά περιοχή και συνολικά για το νησί της Ιθάκης (να σημειωθεί ότι μεγάλα ποσοστά γεννητικότητας παρατηρούνται στην ύπαιθρο της Ιθάκης καθώς δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις οικογενειών με οκτώ και εννέα παιδιά), για τις δίδυμες κυήσεις, για παράδειγμα στο Βαθύ απαντώνται πέντε περιπτώσεις διδύμων και από μία περίπτωση στις περιοχές Ανωγή και Εξωγή. Τέλος, η ονοματολογία θα

μπορούσε να αποτελέσει σημαντική παράμετρο της δημογραφικής προσέγγισης του πληθυσμού συνοδευόμενη και από την έκδοση της εν λόγω απογραφής.

Οικισμοί Ιθάκης	Σύνολο νοικοκυριών	Πολυεστιακού τύπου νοικοκυριά	Πυρηνικού τύπου οικογένειες
Vathi	631	252	379
Pera Corio	158	34	124
Anoi	279	57	222
Chioni	114	26	88
Oxoi	285	32	253
Calamo	139	15	124
Castus	11	1	10
ΣΥΝΟΛΟ	1617	417	1200

Πίνακας 4: Κατανομή των οικογενειών ανά περιοχή και τύπο οικογένειας στην Ιθάκη το έτος 1807

Εν κατακλείδι, θα έλεγε κανείς ότι η επεξεργασία των στοιχείων της απογραφής του έτους 1807 καθώς και η πλήρης δημοσίευσή της θα μπορούσε να αποτελέσει συμπληρωματική πηγή για τη μελέτη και την αποτύπωση της εικόνας του πληθυσμού ιδίως, σε περιόδους κατά τις οποίες σπανίζουν τα αμιγώς δημογραφικά δεδομένα. Ο σύγχρονος Ιθακήσιος θα έχει τη δυνατότητα να ανατρέξει, περισσότερο από δύο αιώνες, στο παρελθόν, για να συναντήσει τους προγόνους του και να αντλήσει χρήσιμες πληροφορίες για την καταγωγή του. Η εν λόγω απογραφή θα αποτελεί μία χρήσιμη πηγή οικογενειακής ανασύστασης γενεαλογικού και όχι μόνο ενδιαφέροντος, αφού θα είναι σε θέση να ανιχνεύσει τις ρίζες της οικογένειας του και το γεωγραφικό χώρο εγκατάστασής της, σε ορισμένες δε περιπτώσεις με μεγάλη ακρίβεια, εάν η εγκατάσταση αφορά το Βαθύ καθώς για την πρωτεύουσα καταγράφεται η κατανομή των οικογενειών σε δέκα συνοικίες.

Παρατάξις ονομάτων των κατοίκων της νήσου Στάρας, και εις τους
 διαίτας της Κορνήου, και Λασιθίου, μετ' επισημείωσιν της οικίας και
 τράπεζας, και ηλικίας, εκτελεσθέντος τον μήνα Σεπτεμβρίου 1807. εν εκτέλει
 απ' ονόματι του Γ. Β. Γεωργίου Ζανβελί Αρμοστή του Γραφείου του
 Γενικού Αρχαίου.

Όνομα	Κατάσταση	Μασχά	Γέννημα	Υπόμνημα	Εξουσιοδοτημένος	Αριθμός
Καταστάσεις						
Καταστάσεις						
Κωνσταντίνος Ζανβελί	—	—	—	—	—	39
Μαρία η γυναίκα του	—	—	—	—	—	23
Ελένη η θυγατέρα του	—	—	—	—	—	25
Ζαφείρης η μητέρα του	—	—	—	—	—	25
Καταστάσεις						
Κριστόδουλος Κούρας	—	—	—	—	—	20
Γεωργία η γυναίκα του	—	—	—	—	—	26
Γεωργίου ο υιός του	—	—	—	—	—	24
Αθανάσιος ο υιός του	—	—	—	—	—	8
Σπυρίδων ο υιός του	—	—	—	—	—	3
Σταμάτης ο υιός του	—	—	—	—	—	9
Καταστάσεις						
Κρίστος Κούρας	—	—	—	—	—	39
Χαρίτω η γυναίκα του	—	—	—	—	—	23
Βασίλειος ο υιός του	—	—	—	—	—	2
Υπόμνημα του Γεωργίου Κούρας	—	—	—	—	—	50
Μαρία η γυναίκα του	—	—	—	—	—	26
Κωνσταντίνος ο υιός του	—	—	—	—	—	24
Γεωργίου ο υιός του	—	—	—	—	—	8
Καταστάσεις						
Αναστάσιος Κρίσσοφ	—	—	—	—	—	55
Κρίσσοφ η γυναίκα του	—	—	—	—	—	45
Γεωργίου ο υιός του	—	—	—	—	—	29
Σπυρίδων ο υιός του	—	—	—	—	—	22
Μαρία η γυναίκα του	—	—	—	—	—	9
Καταστάσεις						
Υπόμνημα του Σταμάτη Κρίσσοφ	—	—	—	—	—	50
Καταστάσεις	—	—	—	—	—	30
Κριστόδουλος Καραβία	—	—	—	—	—	22
Σπυρίδων η γυναίκα του	—	—	—	—	—	2
Γεωργίου ο υιός του	—	—	—	—	—	2
Καταστάσεις						
Στάρας Στάρας	—	—	—	—	—	60
Διονυσίου ο υιός του	—	—	—	—	—	26
Δημητρίου ο υιός του	—	—	—	—	—	28
Εμπίλια η γυναίκα του	—	—	—	—	—	24
Γεωργία η γυναίκα του	—	—	—	—	—	28
Συνολικά	—	—	—	—	—	18
Συνολικά	—	—	—	—	—	18

Εικόνα 5: Απόσπασμα της απογραφής της Ιθάκης του έτους 1807

Πίνακας 5: Μεταγραφή του ανωτέρω αποσπάσματος της απογραφής της Ιθάκης του έτους 1807

Anagrafi di tutti gli abitanti dell'isola d'Itaca, e dei scogli adjacenti di Calamo, e Castús, coll' indicazione delle rispetive contrade e pertinenze, eseguita nel meze novembre 1807: in esecuz(io)ne agli ordini di S.E. Felice Zambelli amministratore di Governo di detta isola.

f. 1r	Vathi Contrada p(ri)ma		Ma- schi	Fem- mine	Ve- dove	Reli- giosi	Esteri do- m(icilia)ti	Anni
		Casa Zambelli						
		Georgio Zambelli	i					34
		Maria sua moglie		i				23
		Ellena sua figlia		i				1
		Zaffiro sua madre		i				55
		Casa Cutra						
		Cristodulo Cutra	i					40
		Tasoula sua moglie		i				26
		Giovanni suo figlio	i					14
		Attanasio suo figlio	i					6
		Spiridion suo figlio	i					3
		Stamula sua figlia		i				9
		Casa dell' altro frat(te)lo Cutra						
		Cristo Cutra	i					34
		Chaido sua moglie		i				23
		Vassilo sua figlia		i				1
		vedova di Giorgio Pandasin		i	i			50
		Maria sua figlia		i				16
		Costantina sua figlia		i				14
		Giovanni suo figlio	i					8
		Casa Crissafi						
		Anastasio Crissafi manca	i					55

ΙΩΑΝΝΑ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

		<i>Crissafo sua moglie</i>		<i>i</i>				45
		<i>Georgio suo figlio</i>	<i>i</i>					19
		<i>Spiridion suo figlio</i>	<i>i</i>					11
		<i>Maria sua figlia</i>		<i>i</i>				9
		<i>Casa Gliculi</i>						
		<i>vedova Stamati Gliculi</i>		<i>i</i>	<i>i</i>			80
		<i>Casa Crissafi</i>						
		<i>Cap(ita)n Cristodulo Caravia</i>	<i>i</i>					30
		<i>Dimitrù sua moglie</i>		<i>i</i>				21
		<i>Giovanni suo figlio</i>	<i>i</i>					1
		<i>Casa Griva</i>						
		<i>Stati Griva</i>	<i>i</i>					68
		<i>Dionisio suo figlio</i>	<i>i</i>					26
		<i>Demetrio suo figlio</i>	<i>i</i>					18
		<i>Emillia sua figlia</i>		<i>i</i>				24
		<i>Giorgula moglie di Demetrio</i>		<i>i</i>				18
		<i>Segue</i>	15	16	2			